

**PROGRAMUL CONSILIULUI EUROPEI „PROMOVAREA UNUI
SISTEM DE JUSTIȚIE PENALĂ BAZAT PE RESPECTAREA
DREPTURILOR OMULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA”**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Traducere neoficială din limba engleză

Studiu privind riscul de recidivă și rata de recidivă după probațiune în Republica Moldova

Elaborat de Ioan Durnescu și Lilian Galer

Chișinău
2020

Acest document a fost elaborat în cadrul Programului „Promovarea unui sistem de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova”, implementat cu suportul financiar al Guvernului Norvegiei și implementat de Consiliul Europei. Punctele de vedere și opiniile prezentate în acest document aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale donatorilor sau ale Consiliului Europei.

CUPRINS

<i>Lista de abrevieri.....</i>	3
<i>Lista articolelor din Codul Penal utilizate în prezentul Studiu:</i>	3
<i>Rezumat.....</i>	4
<i>I. Introducere.....</i>	6
<i>II. Măsurarea recidivei</i>	9
A. Considerații și limitări generale	9
b. Metode de măsurare a ratei de recidivă	11
<i>III. Procesul de măsurare a ratei de recidivă</i>	12
III.1 Pregătirea bazei de date / Completarea FORMULARULUI 1 - dezvoltarea bazei de date a persoanelor eliberate din probațiune	13
III.2 Determinarea volumului eșantionului și extragerea eșantionului.....	15
III.3 Interogarea bazelor de date în sistemul judiciar / Completarea FORMULARULUI 2 - dezvoltarea bazei de date a persoanelor care au recidivat în primii doi ani după eliberarea din serviciul de probațiune	18
III.4 Inferența statistică	19
III.5 Analiza rezultatelor	21
III.6 Rata de recidivă după probațiune în Republica Moldova pentru 2013 și 2014.....	22
III.7 Dificultăți în procesul de colectare și analiză a datelor	24
<i>IV. Concluzii.....</i>	26
<i>Bibliografie</i>	28
<i>Anexa 1 – VOLUMUL DE MUNCĂ AL SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE</i>	30
<i>Anexa 2 – FORMULARUL 1 - PENTRU DEZVOLTAREA BAZELOR DE DATE ALE PERSOANELOR ELIBERATE DIN SERVICIUL DE PROBAȚIUNE.....</i>	31
<i>Anexa 3 – FORMULARUL 2 - PENTRU DEZVOLTAREA BAZEI DE DATE A PERSOANELOR CARE AU RECIDIVAT ÎN PRIMII DOI ANI DUPĂ ELIBERAREA DIN SERVICIUL DE PROBAȚIUNE</i>	33

Lista de abrevieri

CoE	Consiliul Europei
AAIJ	Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești
INP	Inspectoratul Național de Probațiune

Lista articolelor din Codul Penal¹ utilizate în prezentul Studiu:

Art. 65	Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate
Art. 67	Munca neremunerată în folosul comunității
Art. 90	Condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei
Art. 91	Liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen
Art. 92	Înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă
Art. 96	Amânarea executării pedepsei pentru femei gravide și persoane care au copii în vârstă de până la 8 ani
Art. 108	Grațierea

¹ <http://lex.justice.md/md/331268/>

Rezumat

Studiul privind riscul de recidivă și rata de recidivă după probațiune în Republica Moldova a fost inițiat de Inspectoratul Național de Probațiune (INP) la începutul lui 2018, iar pe de altă parte au fost elaborate și aplicate criteriile și instrumentele specifice pentru colectarea de informații relevante privind subiecții probațiunii. În perioada care a urmat (iulie 2018 - iulie 2019), INP, în cooperare cu Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești (AAIJ), a adunat și inclus într-o bază de date informațiile relevante.

Studiul privind riscul de recidivă și rata de recidivă după probațiune în Republica Moldova a fost dezvoltat în continuare în cadrul Programului Consiliului Europei (CoE) „Promovarea unui sistem de justiție penală bazat pe respectarea drepturilor omului în Republica Moldova” (Programul), cu sprijinul consultanților Consiliului Europei și în coordonare cu Inspectoratul Național de Probațiune. Programul este pus în aplicare începând de la 1 martie 2018, cu finanțare din partea Guvernului Norvegiei, ca parte a Planului de Acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova (2017-2020). Acesta prevede alinierea sistemului de justiție penală din țară, inclusiv în domeniul penitenciar și de probațiune, la standardele și recomandările CoE. Obiectivul general al programului este de a asigura respectarea drepturilor omului și a statului de drept, oferind asistență autorităților naționale în vederea dezvoltării unui sistem de justiție penală eficient, bazat pe principiile umanizării, resocializării și justiției restaurative.

Prezenta lucrare este atât un studiu privind recidiva după probațiune, cât și o metodologie de estimare a ratei de recidivă după expirarea termenului de-probațiune, care poate fi utilizat în continuare ca indicator de referință de către Inspectoratul Național de Probațiune. Titlul reflectă faptul că ratele de recidivă prezentate în acest document sunt estimări sau aprecieri probabile și nu rate reale de recidivă. Acestea sunt estimate pe baza unui eșantion reprezentativ pentru întreaga populație supusă probațiunii, a cărei termen de probațiune s-a încheiat în 2013 și 2014. Ele nu reflectă rezultatul recensământului, ci rezultatul unor operațiuni probabilistice.

Ipoteza care stă la baza acestui studiu este că, pentru a marca un progres, trebuie de stabilit mărimea impactului. Aceasta se aplică atât persoanelor fizice, cât și organizațiilor. Astfel, cunoscând rata de recidivă după probațiune, Inspectoratul Național de Probațiune din Moldova ar putea să își planifice progresul pentru următorii ani.

În prezentul studiu, estimarea ratei de recidivă a fost efectuată pentru cei a căror perioadă de probațiune s-a încheiat în 2013 și 2014. A fost convenit la o perioadă de supraveghere ulterioară de doi ani - prin analogie cu practica internațională existentă, urmată de alți doi ani de așteptare, așa încât această perioadă cumulativă să permită finalizarea până în 2018 a eventualelor procese în instanță, care ar fi putut fi inițiate în 2016.

Procesul de măsurare a ratei recidivei a fost organizat în cinci etape:

- Dezvoltarea bazei de date la nivelul Inspectoratului Național de Probațiune pentru toate persoanele ale căror termen de probațiune s-a încheiat între 2013 și 2014;
- Extragerea eșantionului reprezentativ;
- Interogarea bazelor de date ale sistemului judiciar pentru verificarea cazurilor de recidivă;

- Inferența statistică;
- Analiza rezultatelor și dezvoltarea Studiului.

Eșantionul a fost stratificat pe 31 de niveluri, asigurând precizia estimărilor totale cu o eroare standard marginală de ± 2 puncte procentuale (pp).

Tehnica aplicată în cadrul fiecărui nivel a fost simpla prelevare aleatorie fără retur. Eșantionul s-a bazat pe un număr de 2458 de persoane, dintre care 1233 au fost eliberate de supraveghere în 2013, iar 1225 - în 2014.

Acest eșantion a permis estimarea a diferiți indicatori, cum ar fi: recidiva generală, rata de recidivă la femei/bărbați; recidiva la minori/adulți și rata de recidivă grupată în funcție de diferite articole.

Contrar așteptărilor, rata generală de recidivă în primii doi ani după încheierea termenului de probațiune s-a dovedit a fi destul de scăzută - **3,5% pentru cei eliberați din probațiune în 2013, respectiv, 3,4% pentru cei din 2014**, cu o marjă de eroare de aprox. ± 1 pp.

Analiza ratei de recidivă pe sexe indică o rată mai mare la bărbați - în jur de **3,6%** pentru ambii ani de referință - comparativ cu femeile - **1,4%** pentru cele eliberate din probațiune în 2013 și **1,1%** în 2014 - diferență semnificativă statistic (garantarea rezultatelor cu o probabilitate de 95%).

O diferență mai mare a fost remarcată între recidiva minorilor și a adulților. Dacă rata de recidivă în rândul adulților este de aproximativ **3,3%** pentru ambii ani, rata de recidivă în rândul minorilor este de **10,3%** și **12,0%** pentru 2013 și respectiv pentru 2014.

În secțiunea finală a raportului sunt prezentate câteva posibile explicații pentru aceste cifre și sunt sugerate câteva recomandări. Printre posibilele explicații se regăsește profilul scăzut de risc al persoanelor aflate în probațiune și, de asemenea, eforturile personalului de probațiune pentru a oferi servicii publice de bună calitate. Pentru acest studiu nu a fost posibilă oferirea numărului de persoane care au făcut obiectul probațiunii, care au părăsit țara. Cu toate acestea, având în vedere vârsta și cifrele totale ale persoanelor care emigrează din Republica Moldova, se poate afirma că emigrarea este, de asemenea, un factor important. Nu în ultimul rând, multe baze de date interogate în scopurile acestui studiu sunt pe suport de hârtie și nu sunt interconectate. Această circumstanță prezintă multiple riscuri pentru precizia sistemului de înregistrare.

I. Introducere

Având doar 13 ani de existență, Serviciul de Probațiune din Republica Moldova (SPM) este un serviciu relativ nou în cadrul sistemului de justiție penală din Republica Moldova. Cu toate acestea, originile legislative ale *conceptului de probațiune* sunt semnificativ mai vechi, fiind conectate la Codul Penal român² din 1936.

Similar altor servicii de probațiune din regiune (de exemplu, România), SPM a fost dezvoltat în baza rezultatelor promițătoare ale diferitor proiecte-pilot, puse în aplicare de către reprezentanții societății civile³ cu sprijinul organizațiilor internaționale precum Fundația SOROS, Centrul de Cooperare Juridică Internațională, UNICEF și al altor donatori importanți. Minorii au constituit grupul țintă al acestor proiecte pilot în domeniul sancțiunilor și măsurilor comunitare (Popa și Zaharia, 2008), dar acest lucru s-a schimbat într-o etapă ulterioară, când serviciul de probațiune a început să supravegheze cerințe aferente adulților.

SPM a avut diverse competențe și roluri în cadrul sistemului de justiție penală de la înființarea sa legală, după adoptarea Legii cu privire la probațiune⁴ în 2008.

În prezent, SPM este instituit ca organism independent (Inspectoratul Național de Probațiune) aflat în subordinea Ministerului Justiției, totuși, situația în ultimul deceniu a fost una diferită, când structura centrală a serviciului de probațiune a fost organizată și reorganizată sub diferite forme, structuri și denumiri, ca parte a Serviciului Penitenciar sau în subordinea Ministerului Justiției.

În ceea ce privește competențele, precum și în scopul acestui studiu, vom observa doar activitățile puse în aplicare în legătură cu subiecții la așa-numitele „sancțiuni și măsuri comunitare”⁵, fiind conștienți de faptul că SPM are un rol consultativ pentru instanțe și, de asemenea, supraveghează punerea în aplicare a contravențiilor.

În 2008, când a fost adoptată Legea cu privire la probațiune, SPM a aplicat următoarele sancțiuni și măsuri comunitare (Popa și Zaharia, 2008):

- executarea pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității - **art. 67** din Codul Penal;
- supravegherea persoanelor eliberate de pedeapsa penală (suspendarea condiționată a executării pedepsei) - **art. 90** din Codul Penal;
- liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen - **art. 91** din **Codul Penal**;
- liberarea de pedeapsă a minorilor, **art. 93** din **Codul Penal**;
- amânarea executării pedepsei pentru femei gravide sau femei care au copii în vârstă de până la 8 ani - **art. 96** din **Codul Penal**;

² Republica Moldova a făcut parte din România între anii 1918 și 1940

³ Institutul de Reforme Penale

⁴ Legea nr. 8/2008 privind probațiunea

⁵ CM/Rec(2010)01 privind Regulile de probațiune ale Consiliului Europei, Recomandarea CM/Rec (2017)3 privind Regulile europene privind sancțiunile și măsurile comunitare

De la adoptarea sa în 2008, Legea nr. 8 a fost modificată de cinci ori, dar grupul țintă al SPM cu privire la executarea sancțiunilor și a măsurilor comunitare a rămas același de-a lungul anilor, cu câteva mici nuanțe.

Conform art. 3 din Legea sus-numită, „subiecții probațiunii” sunt:

- a. persoanele suspectate sau condamnate, pentru care a fost necesar un raport prezentințial;
- b. minorii liberați de răspundere sau de pedeapsa penală;
- c. persoanele liberate condiționat de răspunderea penală;
- d. persoanele exceptate de la pedeapsa penală;
- e. deținuții liberați care necesită asistență după liberare;
- f. persoanele condamnate la muncă în folosul comunității sau private de dreptul de a exercita o funcție profesională sau de a desfășura o anumită activitate.

În 2011, când a fost modificat Codul de Executare, INP a fost menționat ca organ de executare, responsabil de executarea sentinței, prevăzut la *art. 65 din Codul Penal*, deși această posibilitate a fost menționată începând cu adoptarea Legii cu privire la probațiune în 2008.

În 2013, Codul Contravențional a fost modificat și organul de probațiune a fost menționat ca organul responsabil de aplicarea sancțiunilor cu muncă în folosul comunității (art. 37) pentru contravenții.

Codul Penal și Codul de Executare au fost reformate în mod succesiv în anii 2015, 2017 și 2018, dar aceste modificări nu au nici un impact asupra ratei de recidivă din 2013 și 2014, care constituie punctul central al prezentului studiu.

Pentru a încheia această secțiune, în intervalul de timp cuprins între începutul anului 2013 și sfârșitul anului 2014, SPM a fost responsabil pentru aplicarea următoarelor sancțiuni și măsuri comunitare:

- ✓ persoane private de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate (**art. 65 din Codul Penal**);
- ✓ persoane condamnate la muncă neremunerată în folosul comunității (**art. 67 din Codul Penal**);
- ✓ persoane condamnate cu suspendarea condiționată a executării pedepsei (**art. 90 din Codul Penal**);
- ✓ liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (**art. 91 din Codul Penal**);
- ✓ înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă (**art. 92 din Codul Penal**);
- ✓ liberarea de pedeapsă a minorilor (**art. 93 din Codul Penal**);
- ✓ amânarea executării pedepsei pentru femei gravide și persoane care au copii în vârstă de până la 8 ani (**art. 96 din Codul Penal**);
- ✓ grațierea (**art. 108 din Codul Penal**);

Aceste articole sunt reflectate, de asemenea, și în rapoartele statistice pentru 2013 și 2014 (a se vedea Anexa 1).

Pentru ambii ani, 2013 și 2014, privarea de drepturi (art. 65) și suspendarea condiționată a executării pedepsei (art. 90) au fost cele mai semnificative. De exemplu, aceste articole reprezintă fondul de 73% din toate condamnările aplicate de SPM în 2014 (6807 din 9315).

Articolul 65 din Codul Penal prevede că:

- (1) *Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate constă în interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o activitate de natura aceleia de care s-a folosit condamnatul la săvârșirea infracțiunii.*
- (2) *Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate poate fi stabilită de instanța de judecată pe un termen de la 1 la 5 ani, iar în cazurile expres prevăzute în Partea specială a prezentului cod – pe un termen de la un an la 15 ani.*
- (3) *Privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate poate fi aplicată ca pedeapsă complementară și în cazurile când nu este prevăzută în calitate de pedeapsă pentru infracțiunile din Partea specială a prezentului cod, dacă, ținând cont de caracterul infracțiunii săvârșite de cel vinovat în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau în timpul exercitării unei anumite activități, instanța de judecată va considera imposibilă păstrarea de către acesta a dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate.*
- (4) *La aplicarea pedepsei privative de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în calitate de pedeapsă complementară la amendă sau muncă neremunerată în folosul comunității, termenul ei se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii, iar la aplicarea ei în calitate de pedeapsă complementară la închisoare, termenul ei se calculează din momentul executării pedepsei principale.*

Articolul 90 din Codul Penal subliniază că:

- 1) *Dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen **de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență**, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai deocamdată în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă. În acest caz, instanța de judecată dispune neexecutarea pedepsei aplicate dacă, în perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă pe care l-a fixat, condamnatul nu va săvârși o nouă infracțiune și, prin respectarea condițiilor probațiunii sau, după caz, a termenului de probă, va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat. Controlul asupra comportării celor condamnați cu suspendarea condiționată a executării pedepsei îl exercită organele competente, iar asupra comportării militarilor – comandamentul militar respectiv.*
- (2) *Perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă se stabilește de instanța de judecată în limitele de la 1 an la 5 ani.*

- (4) Persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, precum și în cazul recidivei periculoase sau deosebit de periculoase, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică.**
- (5) În caz de condamnare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, pot fi stabilite pedepse complementare.
- (6) Aplicând condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, instanța de judecată îl poate obliga pe condamnat: a) să nu-și schimbe domiciliul și/sau reședința fără consimțământul organului competent; b) să nu frecventeze anumite locuri; c) să urmeze un tratament în caz de alcoolism, narcomanie, toxicomanie sau de boală venerică; d) să acorde o susținere materială familiei victimei; e) să repare daunele cauzate în termenul stabilit de instanță.

Potrivit unor experți (Allen și Grosu, 2017), persoana tipică aflată în probațiune în Republica Moldova este bărbatul tânăr, de aproximativ 20 de ani, care a comis furt. Conform datelor INP, un procent semnificativ al persoanelor aflate în probațiune este considerat a fi cu risc redus. De exemplu, pentru 2016, 34% din întreaga populație de probațiune au fost clasificați în această categorie, comparativ cu numai 7% clasificate în categoria cu risc ridicat. Deoarece unele dispoziții juridice interzic serviciului de probațiune să lucreze cu recidiviști (a se vedea mai sus), se poate presupune, fără riscul de a greși, că SPM are de-a face cu infractori cu risc mediu-scăzut. Deoarece profilul de risc nu s-a schimbat în 2018 (date INP - comunicare personală), putem presupune că, în ultimii ani, nu există o variație largă a populației de probațiune.

II. Măsurarea recidivei

A. Considerații și limitări generale

După cum sugerează titlul, ratele de recidivă prezentate în prezentul studiu sunt doar estimări sau probabilități. Cifrele prezentate se bazează pe un eșantion reprezentativ și statistici inferențiale. Ele nu reflectă rezultatul recensământului, ci rezultatul unor operațiuni probabilistice. Acesta este motivul utilizării termenului „risc” sau a studiului asupra riscului de recidivă. Nu sunt prezentate ratele reale de recidivă, ci doar ratele probabile de recidivă.

Măsurarea ratei de recidivă după probațiune este o operație destul de dificilă atât din punct de vedere științific, cât și practic. În termeni simpli, rata de recidivă după probațiune este măsurată ca procent al celor care au fost eliberați din probațiune la un moment dat și care au comis o nouă infracțiune într-un anumit interval de timp, stabilit convențional. Majoritatea studiilor privind recidiva după executarea unei pedepse privative de libertate sau neprivative de libertate, iau ca referință primii doi ani de la eliberare sau scoaterea din evidență (Bird și colab., 2019 - în California; Ministerul Justiției, 2017 în Anglia și Țara Galilor). Această convenție se bazează pe studii care au demonstrat că cea mai vulnerabilă perioadă pentru recidivă sunt primele 12-24 de luni (Rosenfeld, Wallman și Fornango, 2005). În orice caz, există

state care utilizează o perioadă mai lungă de urmărire ulterioară (de exemplu, în SUA, perioada de urmărire ulterioară poate dura până la nouă ani⁶).

Din păcate, niciuna dintre jurisdicțiile învecinate nu colectează date referitoare la recidiva după probațiune (de exemplu, România, Bulgaria, Ucraina). Prin urmare, orice comparație regională cu alte jurisdicții din vecinătate este imposibilă. Aceste date sunt disponibile în țările cu mai multă experiență, unde serviciul de probațiune a fost înființat în urmă cu mai bine de 100 de ani. Cu toate acestea, chiar și în aceste cazuri, o comparație directă este destul de greoaie datorită definițiilor diferite, metodologiilor diferite de colectare a datelor, profilurilor diferite ale celor incluși în probațiune și așa mai departe. De exemplu, este destul de probabil ca serviciile de probațiune care oferă supraveghere după eliberare să înregistreze rate mai ridicate de recidivă, din cauza profilului acestui grup țintă. Acesta este cazul, de exemplu, în Irlanda, unde rata de recidivă pentru cei care au intrat sub supravegherea probațiunii în 2013 a fost de aproximativ 40% în doi ani. Ca și în alte jurisdicții, există o probabilitate mai crescută de recidivă la bărbați decât la femei, iar în cazul minorilor există o probabilitate de două sau de trei ori mai ridicată de a recidiva comparativ cu adulții sau persoanele în vârstă⁷.

În același sens, ratele de recidivă în Norvegia pentru cei care au fost supuși probațiunii începând cu 2005 au fost de 21% în doi ani. Cu toate acestea, în comparație cu alte țări nordice, devine evident faptul că compararea este dificilă datorită „variației ridicate a profilului de risc în rândul subgrupurilor de infractori din serviciile de probațiune, în cazul cărora și rata de recidivă variază în mod corespunzător”. (Kristoffsen, f.a., pag. 2).

În Olanda, recidiva după serviciul comunitar pentru cei eliberați din probațiune în 2009 a fost de 31% și 32% pentru cei eliberați din probațiunea regulată (Serviciul de Probațiune Olandez, 2014). Recidiva după o sentință comunitară după doi ani este, de asemenea, ridicată în țări precum Danemarca (37%) sau Islanda (17%) (a se vedea Yukhnenko și colab., 2019).

Din cauza datelor inexistente, a variației largi a acestora și a posibilelor confuzii, datele privind recidiva după probațiune nu sunt colectate în SPACE II al Consiliului Europei, care este cel mai cunoscut studiu comparativ privind problemele de probațiune. Prin urmare, deși datele referitoare la recidivă pot indica gradul de eficiență a unui serviciu de probațiune, o atenție deosebită trebuie acordată la ceea ce se află în spatele cifrelor.

Măsurarea ratei de recidivă în orice jurisdicție este dificilă din mai multe motive. În primul rând, rata de recidivă se bazează pe infracțiunile descoperite sau înregistrările oficiale, ceea ce înseamnă că aceasta vorbește, de asemenea, și despre încrederea publică cu privire la raportarea infracțiunilor, eficiența poliției în identificarea răufăcătorilor, performanța procuraturii în urmărirea penală a suspectilor și așa mai departe. Performanța în orice etapă a acestui proces poate avea impact asupra statisticilor finale referitoare la recidivă. Mai mult, cifrele necesare pentru această măsurare sunt prelevate din statisticile judiciare și această situație ridică multe întrebări: uneori aceste înregistrări nu sunt foarte precise, alteori înregistrările nu sunt interconectate și, prin urmare, nu oferă date reale și așa mai departe. În

⁶ A se vedea: <https://www.bjs.gov/index.cfm?ty=pbdetail&iid=6266>

⁷ Statisticile Serviciului de Probațiune privind recidiva pentru cohortele din 2013, 2014 și 2015. Disponibile la: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-prs/probationreoffendingstatistics20132014and2015cohorts/>

țările în care înregistrările sunt păstrate pe suport de hârtie, așa-numitele erori ale operatorului la calcularea ratei de recidivă pot fi semnificative.

Toate aceste limitări se iau în considerare atunci când se utilizează cifre rezultate din această analiză. Vom reveni la acest punct cu mai multă atenție asupra situației din Moldova în secțiunea finală a prezentului studiu.

b. Metode de măsurare a ratei de recidivă

Înainte de a continua cu descrierea procesului de măsurare a ratei de recidivă în Republica Moldova, este necesară clarificarea mai multor termeni cheie. Există multe metode de măsurare a ratei de recidivă după executarea unei sentințe penale. De exemplu, Biroul SUA de Statistică Judiciară utilizează mai mulți indicatori de siguranță publică: rearestare, rejudecare, recondamnare sau reîncarcerare⁸. Fiecare indicator este calculat într-un mod specific, mai mult sau mai puțin apropiat de momentul săvârșirii infracțiunii. De exemplu, rata rearestării sau rejudecării este mult mai apropiată de momentul săvârșirii infracțiunii decât rata de recidivă, care se măsoară numai după ce persoana a fost condamnată pentru o nouă infracțiune.

În acest studiu, recidiva se referă la săvârșirea unei infracțiuni în termen de doi ani de la data eliberării din probațiune și pentru care există o sentință definitivă emisă de instanță.

Infracțiunea care constituie un act de recidivă este:

- prevăzută în Codul Penal al Republicii Moldova;
- săvârșită pe teritoriul Republicii Moldova;
- finalizată cu o condamnare definitivă.

Persoanele care au săvârșit mai multe infracțiuni în perioada de urmărire ulterioară au fost considerate recidiviste doar o singură dată, respectiv la prima infracțiune.

Există multe metode de măsurare a recidivei. Fiecare metodă are atât avantaje, cât și dezavantaje.

Prima metodă de măsurare implică estimarea ratei generale de recidivă. Cu alte cuvinte, estimarea se referă la procentul celor din cohorta din 2013 sau 2014 care au comis o infracțiune în primii doi ani după eliberare. Următorul nivel de complexitate este măsurarea ratei de recidivă după criterii generale: de gen sau vârstă. O măsurare mai sofisticată implică includerea unor subcategorii mai detaliate, cum ar fi articolul pe baza căruia infractorul a fost luat în evidență (de ex. art. 65, 67, 90, 91, 92, 93, 104, 108 din Codul Penal). Măsurarea ratei de recidivă după săvârșirea unei infracțiuni similare cu cea pentru care persoana a făcut obiectul probațiunii ar presupune că volumul eșantionului este apropiat de volumul coortei, fiind, prin urmare, imposibil de estimat.

Așa cum s-a arătat mai sus, a fost prevăzută o perioadă de referință de doi ani de la scoaterea din evidențele privind supravegherea. În literatura de specialitate, această perioadă se numește **perioadă de urmărire ulterioară**. Datele referitoare la recidivă au fost colectate de

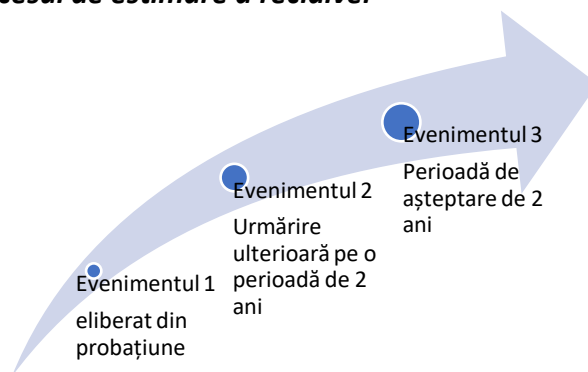
⁸ Pentru mai multe detalii, consultați: <https://www.bjs.gov/index.cfm?ty=pbdetail&iid=6266>

pe portalul instanțelor (www.instante.justice.md) sau din baza de date a instanțelor administrate de Agenția pentru Administrarea Instanțelor Judecătorești (AAIJ).

Rata de recidivă a fost calculată pe baza unui eșantion extras dintr-o cohortă. O **cohortă** înseamnă numărul total de persoane care au fost eliberate din probațiune pe parcursul unui an. Din numărul total al celor care au fost eliberați din probațiune, au fost eliminați cei care au recidivat în perioada de probațiune, cei a căror sentință a fost anulată sau care au fost achitați și cei care au decedat. Aceștia nu au fost incluși în cohortă.

Pentru acest calcul, au fost luate pentru analiză cohortele din 2013 și 2014, pentru a acorda suficient timp ca persoanele care au recidivat în primii doi ani după probațiune să reapară în statisticile judiciare. Din estimările Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești, rezultă că durata medie a unui proces penal în Republica Moldova este de aproximativ 2 ani. Prin urmare, dacă o persoană eliberată din probațiune în 2013 comite o altă infracțiune în 2015 la sfârșitul termenului de urmărire ulterioară, aceasta va apărea în statisticile judiciare pe parcursul anului 2017, după ce a fost condamnată cu o sentință definitivă. În concluzie, la cei doi ani ai perioadei de urmărire ulterioară trebuie adăugată o **perioadă de așteptare** de doi ani, care este durata medie a unui proces penal.

Diagrama 1. Procesul de estimare a recidivei

Eșantionul va fi unul aleatoriu cu o marjă de eroare de ± 2 puncte procentuale (pp). Această **marjă de eroare** permite o estimare relativ exactă a recidivei pentru aceste cohorte, dar necesită, de asemenea, și un volum de eșantionare destul de mare. Unitatea de eșantionare a fost o persoană eliberată din probațiune în 2013 și 2014. Studiul va reveni la aceste aspecte într-o secțiune separată.

III. Procesul de măsurare a ratei de recidivă

Procesul de măsurare a ratei de recidivă a fost structurat în cinci etape:

- Elaborarea bazei de date la nivelul Inspectoratului Național de Probațiune pentru toate persoanele eliberate din probațiune în 2013 și 2014.
- Extragerea eșantionului reprezentativ
- Interogarea bazelor de date ale sistemului judiciar pentru verificarea recidivei
- Inferența statistică
- Analiza rezultatelor și elaborarea raportului.

Deși sunt prezentate în mod distinct, aceste etape sunt strâns legate între ele. De exemplu, formatul bazei de date cu persoanele eliberate din probațiune (cu cohortele) a fost stabilit astfel încât eșantionul să poată fi extras conform criteriilor dorite. Au avut loc mai multe consultări între autorii acestui studiu și reprezentanții INP și ai Agenției pentru Administrarea Instanțelor Judecătorești pentru a găsi cele mai bune soluții pentru extragerea eșantionului și verificarea numelor în bazele de date ale AAIJ. Au fost efectuate mai multe teste prealabile pentru a se asigura că formularele utilizate sunt clare și ușor de urmat de către toți consilierii de probațiune.

Totuși, acest lucru nu a fost posibil cu personalul Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești. A trebuit să ne bazăm doar pe profesionalismul acestuia și pe procedurile lor interne de asigurare a calității.

III.1 Pregătirea bazei de date / Completarea FORMULARULUI 1 - dezvoltarea bazei de date a persoanelor eliberate din probațiune

Baza de date a persoanelor eliberate din probațiune a fost pregătită conform modelului prezentat în Anexa 2, intitulat, de asemenea Formularul 1. Pentru a asigura o completare corectă și uniformă a bazei de date, formularul este însoțit de instrucțiuni de completare.

FORMULARUL 1 are 13 coloane: prenume, nume de familie și patronimic; data nașterii; art. 65; art. 67; art. 90; art. 91; art. 92; art. 96; art. 108 din Codul Penal; alte articole; motivul pentru eliberarea din probațiune⁹ (expirarea pedepsei/reducerea termenului/amnistiei); sexul persoanei (bărbat/femeie); vârsta (minor/adult).

Primele două coloane vor fi utilizate pentru a individualiza în mod optim persoanele care au fost eliberate din probațiune în primii doi ani de urmărire ulterioară (2013 și 2014). Ar fi fost ideal dacă codul personal de identificare al persoanei fizice ar exista în baza de date, dar acesta nu este disponibil în registrele birourilor de probațiune. Articolele menționate în Formularul 1 sunt articole din Codul Penal în baza cărora au fost condamnați subiecții probațiunii. De exemplu, art. 65 se referă la privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Aceste articole au fost selectate în comun cu personalul INP pentru a fi utilizate drept referință, ca reprezentând majoritatea articolelor pe baza cărora sunt condamnați subiecții probațiunii.

Există nouă motive pentru eliberarea unei persoane din probațiune, menționate în rapoartele statistice ale INP (de exemplu, sentința a fost anulată, persoana a decedat etc.). Dintre acestea, există doar trei motive aplicate pentru eliberarea din probațiune, care se consideră că reflectă literalmente numărul de persoane care au încheiat cu succes perioada de probațiune - expirarea sentinței, reducerea perioadei de probațiune și amnistia. Prin urmare, numai acestea vor fi incluse în cohortă (baza de sondaj).

Cohorta poate fi segmentată, de asemenea, în funcție de criterii de sex (bărbat/femeie) și vârstă (minor/major), astfel încât se poate estima rata de recidivă la bărbați, rata de recidivă la femei, rata de recidivă la minori și rata de recidivă la adulți.

⁹ Se ia în considerare motivul pentru eliberarea din probațiune

FORMULARUL 1 a fost completat de toate birourile de probațiune din Republica Moldova. În acest sens, au fost consultate două registre: **Registrul pentru evidența dosarelor personale depuse la arhivă și Registrul pentru evidența persoanelor condamnate**. Într-o primă etapă, toate persoanele eliberate din probațiune în acești doi ani (2013 și 2014) au fost identificate în Registrul pentru evidența dosarelor personale depuse la arhivă, după nume de familie, prenume și număr de dosar. În funcție de numărul și anul dosarului, persoana eliberată din probațiune a fost găsită în Registrul pentru evidența persoanelor condamnate, din care au fost extrase toate informațiile necesare completării FORMULARULUI 1. Este important ca numărul de persoane menționate în acest formular să fie același cu numărul de persoane eliberate din probațiune, așa cum a fost raportat la sfârșitul anului în 2013 și 2014.

Se preconiza ca pentru fiecare an inclus în analiză să existe o bază de date cu aproximativ 6500 de nume.

În realitate, după colectarea datelor utilizând Formularul 1, s-a constatat că, în anul 2014, au fost scoase din evidență 5279 de persoane, iar în 2013 au fost scoase din evidență 5479 de persoane.

Următorul tabel prezintă distribuția persoanelor scoase din evidență în 2013 și 2014, în baza vârstei, sexului și a articolului inițial de condamnare¹⁰:

Tabel 1. Distribuția persoanelor condamnate în funcție de sex, vârstă și articole de condamnare din Codul Penal, în 2013 și 2014

	Număr de persoane condamnate		Structura persoanelor condamnate, %	
	2013	2014	2013	2014
În funcție de sex				
Femei	373	405	7%	7%
Bărbați	4906	5074	93%	93%
În funcție de vârstă				
Adulți	5195	5417	98%	99%
Minori	84	62	2%	1%
În funcție de articolele de condamnare din Codul Penal				
65	741	869	14%	16%
67	1.797	1.855	34%	34%
90	2.014	1.999	38%	36%
91	286	247	5%	5%
92	6	3	0%	0%
96	5	4	0%	0%
108	12	19	0%	0%
Mai multe articole	418	483	8%	9%

¹⁰ Prin articol de condamnare ne referim la articolul din Codul Penal menționat în hotărârea instanței de judecată.

	Număr de persoane condamnate		Structura persoanelor condamnate, %	
	2013	2014	2013	2014
Total	5279	5479	100%	100%

După cum se poate remarca, bărbații care reprezintă aproximativ 93% din întreaga populație de persoane scoase din evidență domină distribuția în funcție de sex pentru ambii ani.

În ceea ce privește distribuția în funcție de vârstă, adulții reprezintă 98% din populația totală. Distribuția în funcție de articolele de condamnare a fost următoarea:

- art. 90 – 37%
- art. 67 – 34%
- art. 65 – 15%

În 2014 procentul celor condamnați în baza art. 65 scoși din evidență a crescut cu 2%. Numărul persoanelor condamnate în baza celorlalte articole a fost prea mic pentru a calcula procentele.

Pe baza acestui formular, completat de toate birourile de probațiune, care a servit drept un cadru model pentru sondaj, a fost extras un eșantion reprezentativ.

III.2 Determinarea volumului eșantionului și extragerea eșantionului

Din punct de vedere statistic, estimarea ratei de recidivă se reduce la problema estimării unui procent, luând în considerare precizia dorită, probabilitatea cu care se dorește garantarea rezultatelor obținute și nivelul scontat al fenomenului estimat (în acest caz, al recidivei). Pentru a determina volumul eșantionului necesar pentru estimarea procentajului/ratei, următoarea funcție de calcul a fost utilizată în teoria statistică:

$$n = \frac{\frac{z^2 \cdot p(1-p)}{e^2}}{1 + \frac{z^2 \cdot p(1-p)}{e^2 \cdot N}}$$

unde:

z - reprezintă valoarea statisticilor z, determinată pe baza distribuției normale, în funcție de probabilitatea cu care se dorește garantarea rezultatelor (ca regulă, în practică, se utilizează o probabilitate de 95%, pentru care valoarea z = 1,96);

p - reprezintă valoarea preconizată a proporției care trebuie estimată (de obicei, sunt utilizate valorile dintr-o cercetare anterioară sau o cercetare pilot. În acest caz, întrucât rata de recidivă este determinată pentru prima dată, se va utiliza o valoare preconizată de experți în domeniu, de aproximativ 20%);

e - reprezintă eroarea sau marja maximă admisibilă, care poate fi admisă la estimarea ratei de recidivă. Pentru cercetarea în domeniul social, ca regulă generală, se aplică valori cuprinse între ± 1 și ± 5 pp.;

N - reprezintă volumul populației de referință - în acest caz, numărul total de persoane care au fost eliberate din probațiune, pe parcursul unui an.

Astfel, se observă că volumul eșantionului depinde de nivelul preconizat al fenomenului investigat (o rată preconizată de aproximativ 50%, duce la un volum maxim al eșantionului), de precizia dorită (volumul eșantionului crește dacă marja scade), de nivelul stabilit pentru probabilitatea de a garanta rezultatele (cu cât este mai mare probabilitatea, cu atât volumul eșantionului este mai mare), precum și de numărul populației de referință.

De exemplu, în cursul anului 2016, 6907 de persoane au fost eliberate din probațiune. Garantarea rezultatelor cu o probabilitate de 95% și planificarea unei marje de eroare de maxim ± 2 pp, dacă rata de recidivă preconizată este de aprox. 20%, volumul eșantionului este următorul:

$$n = \frac{\frac{1.96^2 \cdot 0.2(1 - 0.2)}{0.02^2}}{1 + \frac{1.96^2 \cdot 0.2(1 - 0.2)}{0.02^2 \cdot 6907}} \approx 1258$$

Dacă scopul este de a estima rate de recidivă specifice în funcție de vârstă, sex și articole de condamnare și de a asigura aceeași acuratețe a estimării, trebuie să se țină cont de faptul că sondajele sunt eficiente în raport cu populațiile mari, în timp ce la populațiile mici volumul eșantionului este practic egal cu cel al populației de referință, prin urmare, rezultatul exercițiului este un recensământ al populației.

Pentru acest exercițiu, următoarele câmpuri de estimare au fost stabilite împreună cu reprezentanții INP: național (rata generală de recidivă), în funcție de sex (bărbați/femei), de vârstă (minori/adulți) și de articole de condamnare. Toate aceste rate sunt determinate pentru cohortele de persoane eliberate din probațiune pe parcursul a doi ani consecutivi - 2013 și 2014. În același timp, pentru a asigura reprezentativitatea eșantionului, populația de referință este împărțită pe nivele, în funcție de variabilele care definesc câmpurile de estimare. Astfel, din combinarea unor astfel de variabile, au rezultat 31 de niveluri. Pentru rata de recidivă generală, a fost recomandată o eroare maximă admisă de ± 2 pp, în timp ce pentru celelalte domenii această eroare a fost puțin mai mare și a ajuns până la ± 4 pp. Pentru a asigura aproximativ aceeași acuratețe a calculelor pentru categorii diferite ale unui domeniu de estimare, a fost utilizată metoda de eșantionare bazată pe un sondaj stratificat, cu probabilități inegale în cadrul fiecărui nivel. Tehnica extragerii eșantionului în cadrul fiecărui nivel a fost prelevarea simplă aleatorie fără retur.

Pe baza datelor colectate în Formularul nr. 1, a fost întocmit cadrul model pentru sondaj, care a fost apoi împărțit pe nivele, luând în considerare de câmpurile de estimare dorite. Astfel, a rezultat următorul volum eșantion:

Tabel 2. Distribuția populației de referință (N) și volumul eșantionului (n), pe niveluri

NIVEL	POPULAȚIA DE REFERINȚĂ	VOLUMUL EȘANTIONULUI
#	N	N
2013_OF1	89	69
2013_OF67	41	37
2013_OF90	211	125
2013_OF91	16	16
2013_OF96	5	5
2013_OM1	925	229
2013_OM67	1.773	260
2013_OM90	1.848	261
2013_OM91	280	146
2013_OM92	7	7
2013_1F90	11	11
2013_1M67	32	30
2013_1M90	40	36
2013_1M91	1	1
2014_OF1	103	78
2014_OF67	43	38
2014_OF90	226	130
2014_OF91	19	18
2014_OF92	1	1
2014_OF96	5	5
2014_OM1	1.068	237
2014_OM67	1.832	261
2014_OM90	1.882	262
2014_OM91	235	133
2014_OM92	2	2
2014_OM96	1	1
2014_1F90	8	8
2014_1M1	1	1
2014_1M67	16	16
2014_1M90	36	33
2014_1M91	1	1
Total	10758	2458

Sensul combinației de caractere din titlul nivelului este următorul:

- Primele 4 cifre reprezintă anul eliberării din probațiune;
- Următoarea cifră reprezintă dacă persoanele eliberate din probațiune erau (1) sau nu (0) minori la momentul eliberării;
- Literele F și M reprezintă sexul persoanelor eliberate;
- Cifrele care urmează după litere arată articolele de condamnare (67, 90, 91, 92, 96 și 1 pentru alte/mai multe articole).

Așadar, pentru ambii ani volumul eșantionului este de 2458 de persoane, dintre care 1233 sunt pentru anul 2013, iar 1225 - pentru anul 2014.

Următorul tabel descrie dimensiunea eșantionului și distribuția eșantionului pe baza aceleiași structuri ca Tabelul 1 pentru a ilustra clar concordanța dintre cadrul model și eșantion.

Tabel 3. Distribuirea dimensiunii eșantionului și structurii eșantionului, în funcție de sex, vârstă și articole din Codul Penal, pentru 2013 și 2014

	Dimensiunea eșantionului, persoane		Structura eșantionului, %	
	2013	2014	2013	2014
În funcție de sex				
Femei	263	278	21%	23%
Bărbați	970	947	79%	77%
În funcție de vârstă				
Adulți	1155	1166	94%	95%
Minori	78	59	6%	5%
În funcție de articolele de condamnare din Codul Penal				
65	218	227	18%	19%
67	321	312	26%	25%
90	420	405	34%	33%
91	157	148	13%	12%
92	6	3	0%	0%
96	5	4	0%	0%
108	6	7	0%	1%
Mai multe articole	100	119	8%	10%
Total	1233	1225	100%	100%

După cum se poate remarca, categoriile care reprezintă procente mici în întreaga populație au fost suprareprezentate (supra-eșantionate) în distribuția eșantionului (femei, minori, art. 65 și art. 91), datorită faptului că eșantionarea este mai eficientă atunci când se lucrează cu populații extinse și invers. Pe de altă parte, pentru a compensa, în cadrul eșantionului au fost suprareprezentate categorii mici, pentru a crește acuratețea estimărilor. Cu toate acestea, aceste supra- și sub-reprezentări au fost ajustate în etapa de analiză – a se vedea Cap. II.4 - Inferența statistică.

III.3 Interogarea bazelor de date în sistemul judiciar / Completarea FORMULARULUI 2 - dezvoltarea bazei de date a persoanelor care au recidivat în primii doi ani după eliberarea din serviciul de probațiune

Interogarea bazelor de date din sistemul judiciar a fost realizată cu susținerea Agenției pentru Administrarea Instanțelor Judecătorești, conform Formularului 2 (a se vedea Anexa 3). Coloana care se referă la anul săvârșirii noii infracțiuni a fost adăugată la coloanele existente în Formularul 1.

Anul săvârșirii noii infracțiuni a fost inclus în Formularul 2 pentru a se asigura că recidiva a avut loc în perioada de urmărire ulterioară.

Din păcate, INP nu a fost în măsură să asiste sau să valideze procesul de interogare în bazele de date ale AAIJ.

Pe baza Formularului 2, care a fost completat de către personalul AAIJ și transmis INP, a fost respectat următorul tabel:

Tabel 4. Distribuția celor care au recidivat în funcție de anul scoaterii din evidență, anul recidivei, sexul, vârsta și articolul de condamnare.

Anul scoaterii din evidență	2013		2014	
	2014	2015	2015	2016
În funcție de sex				
Femei	2	2	0	3
Bărbați	19	26	19	18
În funcție de vârstă				
Adulți	18	23	15	18
Minori	3	5	4	3
În funcție de articolele de condamnare din Codul Penal				
65	4	8	3	2
67	5	8	2	4
90	5	5	10	13
91	3	3	4	2
92	1	1	0	0
96	0	0	0	0
108	0	0	0	0
Mai multe articole	3	3	0	0
Total	21	28	19	21

III.4 Inferența statistică

Procesul de inferență statistică (sau procesul de extindere a rezultatelor) implică deducerea faptelor în raport cu populația de referință pe baza eșantionului din care au fost colectate datele.

Având în vedere faptul că conceptul eșantionului este unul stratificat, cu probabilități inegale în cadrul fiecărui nivel, pentru a obține estimări imparțiale, trebuie dezvoltat un sistem de ponderare, care ia în considerare acest lucru. Acest sistem implică calculul ponderilor (w_h), ceea ce este opusul probabilității includerii unei unități în eșantion, conform funcției:

$$w_h = \frac{1}{\pi_h} = \frac{1}{\frac{n_h}{N_h}} = \frac{N_h}{n_h}$$

unde:

π_h - reprezintă probabilitatea includerii în eșantion a unei unități din nivelul h ;

n_h - reprezintă volumul eșantionului care trebuie extras din nivelul h ;

N_h - reprezintă numărul total de persoane din nivelul h .

Următorul tabel prezintă probabilitățile de includere în eșantion a persoanelor și ponderilor acestora, în funcție de nivel:

Tabel 5. Probabilitățile includerii în eșantion a persoanelor și ponderilor, în funcție de nivel

NIVEL	NUMĂR TOTAL DE PERSOANE	VOLUMUL EȘANTIONULUI	PROBABILITATE	PONDERI
#	N_h	n_h	π_h	w_h
2013_OF1	89	69	0,7753	1,2899
2013_OF67	41	37	0,9024	1,1081
2013_OF90	211	125	0,5924	1,6880
2013_OF91	16	16	1,0000	1,0000
2013_OF96	5	5	1,0000	1,0000
2013_OM1	925	229	0,2476	4,0393
2013_OM67	1.773	260	0,1466	6,8192
2013_OM90	1.848	261	0,1412	7,0805
2013_OM91	280	146	0,5214	1,9178
2013_OM92	7	7	1,0000	1,0000
2013_1F90	11	11	1,0000	1,0000
2013_1M67	32	30	0,9375	1,0667
2013_1M90	40	36	0,9000	1,1111
2013_1M91	1	1	1,0000	1,0000
2014_OF1	103	78	0,7573	1,3205
2014_OF67	43	38	0,8837	1,1316
2014_OF90	226	130	0,5752	1,7385
2014_OF91	19	18	0,9474	1,0556
2014_OF92	1	1	1,0000	1,0000
2014_OF96	5	5	1,0000	1,0000
2014_OM1	1.068	237	0,2219	4,5063
2014_OM67	1.832	261	0,1425	7,0192
2014_OM90	1.882	262	0,1392	7,1832
2014_OM91	235	133	0,5660	1,7669
2014_OM92	2	2	1,0000	1,0000
2014_OM96	1	1	1,0000	1,0000
2014_1F90	8	8	1,0000	1,0000
2014_1M1	1	1	1,0000	1,0000
2014_1M67	16	16	1,0000	1,0000
2014_1M90	36	33	0,9167	1,0909
2014_1M91	1	1	1,0000	1,0000

Prin urmare, cu cât este mai mare probabilitatea de a include o persoană în eșantion, cu atât este mai mică ponderea acesteia și invers. În același timp, ponderea este numărul de persoane din populația de referință, reprezentată de o persoană care a fost inclusă în eșantion (de exemplu, în cadrul nivelului 2014_0M90, fiecare persoană din eșantion va reprezenta, în medie, 7,18 persoane în populația de referință).

III.5 Analiza rezultatelor

Analiza rezultatelor primite de la AAIJ face referire, în primul rând, la procentul celor care au recidivat în perioada de urmărire ulterioară, în conformitate cu criteriile menționate mai sus:

- Rata generală de recidivă;
- Rata de recidivă la femei/bărbați;
- Rata de recidivă la minori/adulți;
- Rata de recidivă în funcție de articolele de condamnare.

Formula generică pentru calculul acestor rate este următoarea:

$$r_{rec}^x = \frac{N_c^x}{N^x} = \frac{\sum_x w_h \cdot i_{ch}^x}{\sum_x w_h \cdot i_h^x}$$

unde:

r_{rec}^x – reprezintă rata de recidivă din categoria x a persoanelor eliberate din probațiune (bărbați/femei, minori/adulți etc.),

N_c^x – reprezintă estimarea numărului total al celor care au recidivat în categoria x ,

N^x – reprezintă numărul total de persoane eliberate din probațiune în categoria x ,

w_h – reprezintă ponderea fiecărei persoane în nivelul h ,

i_{ch}^x – este o variabilă indicator (dihotomă), care arată dacă o anumită persoană din eșantionul din categoria x din nivelul h a fost sau nu condamnată în mod repetat.

i_h^x – este o variabilă indicator (dihotomă), care arată dacă o anumită persoană din eșantionul din nivelul h aparține categoriei x .

Exemplu

Tabel 6. Rata de recidivă pentru femeile scoase din evidență în 2013.

Niveluri	dimensiunea eșantionului	recidiviști	ponderi	eșantion ponderat	recidiviști ponderați
#	$n_h = \sum_x i_h^x$	i_{ch}^x	w_h	$\sum_h w_h \cdot i_h^x$	$w_h \cdot i_{ch}^x$
2013_OF1	69	2	1,289855	89	2,6
2013_OF67	37	1	1,108108	41	1,1
2013_OF90	125	1	1,688	211	1,7
2013_OF91	16	0	1	16	0,0
2013_OF96	5	0	1	5	0,0
2013_1F90	11	0	1	11	0,0
Total	263	4		373	5,4

Pentru a calcula rata de recidivă a femeilor scoase din evidență în 2013, formulele se aplică după cum urmează:

$$r_{rec2013}^F = \frac{2.6+1.1+1.7+0+0+0}{89+41+211+16+5+11} = \frac{5.4}{373} = 0.0144 \text{ sau } 1,4\%$$

La analiza rezultatelor pentru diferite subcategorii, a fost necesar să se testeze dacă diferențele obținute din calcule sunt semnificative sau nu (de exemplu, dacă rata de recidivă la bărbați este diferită de rata de recidivă la femei). Semnificația diferențelor dintre aceste rate a fost testată utilizând testul z pentru raporturi, care este calculată după formula¹¹:

$$z = \frac{r_{rec}^1 - r_{rec}^2}{\sqrt{\frac{p_c(1-p_c)}{n_1} + \frac{p_c(1-p_c)}{n_2}}}$$

unde:

$$p_c = \frac{N_c^1 + N_c^2}{N_1 + N_2}$$

r_{rec}^1 – reprezintă rata de recidivă pentru subcategoria 1.

III.6 Rata de recidivă după probațiune în Republica Moldova pentru 2013 și 2014

Contrar așteptărilor (rata de recidivă luată în considerare în estimarea dimensiunea eșantionului a fost de 20%), rata generală de recidivă, în primii doi ani după eliberarea din probațiune s-a dovedit a fi destul de scăzută - **3,5% pentru cei eliberați din probațiune în 2013, respectiv, 3,4% pentru cei din 2014**, cu o marjă de aproximativ ± 1 pp.¹².

¹¹ Toate aceste calcule pot fi efectuate cu un software statistic specializat (SPSS, Stata, R)

¹² pp. – puncte procentuale

Tabel 7. Rata estimată de recidivă

	Rata de recidivă	Eroare standard	Interval de încredere	
			Limita inferioara	Limita superioară
Scoși din evidență în 2013				
Total	3,5%	0,5%	2,5%	4,5%
În funcție de sex				
F	1,4%	0,4%	0,7%	2,2%
M	3,6%	0,5%	2,5%	4,7%
În funcție de vârstă				
Adulți	3,3%	0,5%	2,3%	4,4%
Minori	10,3%	1,0%	8,4%	12,2%
În funcție de articolele de condamnare din Codul Penal				
65	5,7%	1,4%	2,9%	8,4%
67	3,0%	0,9%	1,2%	4,8%
90	2,3%	0,8%	0,8%	3,8%
91	4,0%	1,1%	1,8%	6,2%
92	33,3%	0,0%	33,3%	33,3%
96	0,0%	-	-	-
108	0,0%	-	-	-
Mai multe articole	7,0%	2,4%	2,3%	11,7%
Scoși din evidență în 2014				
Total	3,4%	0,6%	2,3%	4,5%
În funcție de sex				
F	1,1%	0,4%	0,4%	1,8%
M	3,6%	0,6%	2,4%	4,8%
În funcție de vârstă				
Adulți	3,3%	0,6%	2,2%	4,4%
Minori	12,0%	1,1%	9,9%	14,1%
În funcție de articolele de condamnare din Codul Penal				
65	1,9%	0,8%	0,3%	3,4%
67	1,6%	0,7%	0,3%	3,0%
90	6,4%	1,3%	3,8%	8,9%
91	4,3%	1,1%	2,1%	6,5%
92	0,0%	-	-	-
96	0,0%	-	-	-
108	0,0%	-	-	-
Mai multe articole	0,0%	-	-	-

Dacă se analizează rata de recidivă în funcție de sex, se observă o rată mai mare de recidivă la bărbați - în jur de **3,6%** pentru ambii ani de referință - comparativ cu femeile - **1,4%** pentru cele eliberate din probațiune în 2013 și **1,1%** în 2014 - diferență semnificativă din punct de vedere statistic (garantând rezultatele cu o probabilitate de 95%). O astfel de diferență între rata de recidivă la femei și la bărbați poate fi, de asemenea, întâlnită și în alte state, după

executarea altor tipuri de sentințe - de exemplu, după executarea pedepselor privative de libertate.

Cea mai mare diferență între ratele de recidivă se observă în subcategoriile minorilor comparativ cu adulții eliberați din probațiune. Astfel, dacă la adulți rata de recidivă a fost de **3,3%** pentru ambii ani după eliberare, atunci la minori, rata de recidivă pentru ambii ani de eliberare analizați a fost de **10,3%**, respectiv, **12,0%**, diferențele fiind semnificative din punct de vedere statistic. Ca și în cazul de mai sus, rata de recidivă la minori este, de obicei, semnificativ mai mare decât la adulți.

Analiza ratelor de recidivă în funcție de articolele de condamnare pentru persoanele eliberate din probațiune în 2013 relevă o diferență de aproximativ **0,0%** pentru cei condamnați conform art. 96 și 108, la aproximativ **33,3%** pentru cei condamnați conform art. 92. Rata de recidivă estimată pentru art. 65, 67, 90, 91, 92 și Mai multe articole sunt semnificativ diferite de la 0. Cu toate acestea, rata de recidivă estimată pentru art. 92 în 2013 trebuie considerată cu mare precauție, deoarece cadrul eșantion a fost foarte mic (doar 6 subiecți). Acesta este motivul pentru care influența acestei rate asupra ratei de recidivă globale este foarte mică. Cu excepția ratei de recidivă pentru art. 92 în 2013, **diferența dintre ratele de recidivă pentru celelalte articole nu a fost semnificativă din punct de vedere statistic pentru cei scoși din evidență în 2013.**

Numai cei condamnați pentru art. 65, 67, 90 și 91 au recidivat în termen de doi ani de la scoaterea din evidență în 2014. Se constată diferențe statistice semnificative între cei condamnați pentru art. 90 – **6.4%** și cei condamnați în baza art. 65 – **1.9%** și art. 67 – **1,6%**. Nu există diferențe semnificative din punct de vedere statistic între art. 65, 67 și 91.

De asemenea, se poate afirma cu o certitudine de 95%, că rata de recidivă pentru persoanele eliberate din probațiune în 2014, în baza tuturor articolelor (cu excepția art. 92 și „a mai multor articole”), nu s-a modificat în mod semnificativ, în comparație cu cea a persoanelor eliberate din probațiune în 2013 în baza aceluiași articol, toate diferențele fiind datorate hazardului. Nu a fost înregistrată nicio recidivă pentru cei condamnați în baza art. 92 și „a mai multor articole” printre cei scoși din evidență în 2014.

Trebuie menționat faptul că eroarea, în cazul ratelor de recidivă estimate la toate subcategoriile analizate, a variat între $\pm 0,7$ pp și $\pm 2,8$ pp. (cu excepția categoriei „mai multe articole” - 4,7 pp), ceea ce este o dovadă a calității foarte înalte a estimărilor.

III.7 Dificultăți în procesul de colectare și analiză a datelor

Înainte de a trece mai departe la etapa inferenței statistice (estimarea ratei de recidivă), a fost efectuată mai întâi o analiză a integrității setului de date, atât din punct de vedere al numărului de observații, cât și al conținutului fiecărei variabile separat.

Astfel, din punct de vedere al numărului total de observații, setul de date s-a dovedit complet, numărul de observații fiind egal cu volumul eșantionului - 2458.

Din punct de vedere al variabilelor, setul de date a trebuit să păstreze neschimbate variabilele care au fost furnizate împreună cu eșantionul (**ID, Nume de familie Prenume Patronimic, Data nașterii și Anul eliberării din probațiune**) și variabila **Anul SĂVÂRȘIRII noii infracțiuni** trebuia completată cu valoarea anului în care au săvârșit o nouă infracțiune, numai pentru persoanele care au recidivat. De fapt, la dosar au fost adăugate încă 15 variabile, corespunzătoare birourilor de probațiune teritoriale (sau instanțelor districtuale) unde a fost săvârșită recidiva cu numărul de dosare, ca valori.

Analizând variabilele cheie ale setului de date, au fost identificate următoarele probleme:

- Pentru variabila ID, în cazul a trei persoane, valorile inițiale au fost înlocuite cu alte valori. A fost destul de simplă restaurarea valorilor inițiale în baza numelui:

Exemplu:

ID	ID inițial
636A1168:T1168	636
47-21-1121-15062016	10116
2	10175

- În cadrul variabilei **Anul eliberării din probațiune**, în cazul a 9 persoane, pe lângă anul eliberării din probațiune, anul comiterii unei recidive a fost, de asemenea, înscris cu o bară (ceea ce înseamnă probabil că toate datele au fost introduse de una și aceeași persoană, care nu a înțeles probabil unde trebuie înscris anul săvârșirii noii infracțiuni). Toate aceste cazuri au fost soluționate manual.
- Variabila **Anul săvârșirii noii infracțiuni** conține, pe lângă valorile anilor în care a avut loc infracțiunea, 17 cazuri în care este indicat numărul dosarului. Mai mult, în celelalte 15 variabile noi, este specificat numărul dosarului/dosarelor care corespund săvârșirii noii infracțiuni.

Din discuțiile cu reprezentanții INP, a rezultat că ultimele 4 cifre ale numărului de dosar reprezintă anul săvârșirii noii infracțiuni. Astfel, ultimele 4 cifre au fost extrase din toate numerele de dosare. Având în vedere faptul că pentru unele persoane existau mai multe valori ale dosarelor, a fost aleasă inițial valoarea minimă. După această procedură, valoarea obținută a fost comparată cu anul eliberării și au fost marcate toate persoanele care au săvârșit o recidivă în termen de doi ani de la eliberare. Prin această procedură, au fost depistate 27 de cazuri de noi infracțiuni pentru care anul săvârșirii noului act nu a fost specificat, în mod explicit, și care au fost de interes pentru calcule.

Mai mult, pentru un dosar, valoarea acestuia nu conținea anul infracțiunii (de exemplu, 15-1-859-130, pentru id = 3109), dar anul a fost menționat în variabila **Anul săvârșirii noii infracțiuni**.

Aceste observații au fost introduse aici pentru a arăta ce dificultăți sau neînțelegeri pot apărea în procesul de colectare sau analiză a datelor. Întrucât astfel de dificultăți pot provoca

distorsiuni grave în analiză, este recomandat ca cei care vor conduce exercițiul în viitor să acorde o atenție specială acestor probleme.

Recomandare

În cazul în care acest exercițiu se va repeta în viitor, este foarte recomandat ca INP să pună în aplicare un mecanism de asigurare a calității care să verifice integral procesul de colectare a datelor, inclusiv AAIJ.

IV. Concluzii

Ca urmare a acestui exercițiu, rata globală de recidivă după scoaterea din evidență în Republica Moldova, pentru anii 2013 și 2014, este de **3,5%**, respectiv, de **3,4%**, cu o marjă de eroare de aproximativ **±1 pp**.

Rata de recidivă este mai ridicată în rândul bărbaților - în jur de **3,6%** pentru ambii ani de referință - comparativ cu femeile - **1,4%** pentru cele scoase din evidență în 2013 și **1,1%** pentru cele din 2014, diferența fiind semnificativă din punct de vedere statistic.

Cea mai semnificativă diferență a ratei de recidivă este cea dintre minori și adulți. Dacă rata de recidivă în rândul adulților este de aproximativ **3,3%** pentru ambii ani, rata de recidivă în rândul minorilor este de **10,3%** și **12,0%** pentru 2013 și 2014. Această diferență este una semnificativă din punct de vedere statistic.

În majoritatea cazurilor, diferențele în rata de recidivă în baza a diferite articole nu sunt semnificative din punct de vedere statistic.

Față de alte sisteme de probațiune din alte state europene, această rată poate fi considerată excepțional de bună. Acest lucru poate fi atribuit eforturilor personalului de probațiune de a furniza servicii de înaltă calitate.

Cu toate acestea, atunci când sunt analizate aceste cifre, mai mulți factori trebuie luați în considerare:

1. Pe baza legislației, a statisticilor, dar și a altor rapoarte (a se vedea, de exemplu, Allen și Grosu, 2017), este posibil ca multe persoane aflate în probațiune să aparțină așa-numitului profil cu risc scăzut, care tind să fie mai puțin susceptibili de a recidiva. Potrivit datelor INP, în 2019 aproape jumătate din populația aflată în probațiune a fost condamnată în baza art. 262-277 din Codul Penal (în principal infracțiuni rutiere), care ar putea indica o categorie de infractori cu risc scăzut. O estimare a INP pentru 2016 arată, de asemenea, că 34% dintre persoanele aflate în probațiune au fost clasificate ca fiind cu risc scăzut (comunicare personală din partea INP).

Recomandare

Ar fi util ca SPM să efectueze un audit al profilului de risc al populației aflate în probațiune. În cazul în care o majoritate mare de persoane aflate în probațiune ar avea un risc scăzut, SPM

ar putea lua în considerare unele modificări legislative pentru a consolida rolul și poziția SPM în sistemul de justiție penală ca o alternativă la detenție.

2. Chiar dacă rata de recidivă este scăzută, fenomenul trebuie luat în serios, deoarece poate avea un impact semnificativ asupra siguranței publice și, de asemenea, asupra opiniei publice. Un caz precum cel care a avut loc în septembrie / octombrie 2019 la Chișinău¹³ ar putea pune în pericol multe vieți și reprezenta un risc reputațional ridicat pentru SPM.

3. În baza rapoartelor anterioare (a se vedea Allen și Grosu, 2017), persoana tipică aflată în probațiune este un bărbat tânăr, în vârstă de 20 de ani. Potrivit Biroului Național de Statistică, în 2014, un număr de 123.379 de cetățeni au emigrat din Republica Moldova. În 2017, numărul acestor cetățeni a ajuns la 159.118. Cei mai mulți dintre aceștia aveau vârste cuprinse între 20 și 39 de ani, prin urmare fiind în rândul populației active, aceasta fiind relevant și pentru populația aflată în probațiune¹⁴. Prin urmare, este probabil ca mulți foști subiecți ai probațiunii să fi părăsit Republica Moldova după ce au fost scoși de la evidență. Din păcate, este imposibil să se ofere o estimare a numărului de foști subiecți ai probațiunii care au părăsit țara, dar, cu siguranță, emigrarea este un factor important care trebuie luat în considerare.

Recomandare

Ar putea fi util ca INP să lanseze o consultare cu Interpol sau cu alte instituții internaționale pentru a verifica dacă foștii subiecți ai probațiunii, scoși de la evidență în Republica Moldova, sunt înregistrați în alte jurisdicții pentru săvârșirea a noi infracțiuni. În acest sens, UE și Federația Rusă ar putea fi vizate în mod special, întrucât par a fi cele mai populare destinații¹⁵.

4. Multe baze de date, care au fost interogate în scopurile acestui studiu, sunt pe suport de hârtie și nu sunt interconectate. Aceasta oferă multiple riscuri pentru un sistem de înregistrare precis. Mai mult decât atât, acest stil de lucru prezintă, de asemenea, multiple riscuri pentru erorile umane și pune, de asemenea, o povară imensă pe umerii lucrătorului.

Recomandare

Ar putea fi util ca SPM să își dezvolte bazele de date electronice și să le interconecteze cu alte instituții, cum ar fi poliția, sistemul penitenciar, inspectoratul de muncă și așa mai departe. Această interconectivitate ar putea economisi mult din timpul personalului, chiar și pentru practica de zi cu zi.

¹³ <https://moldova.europalibera.org/a/corup%C8%9Bia-ucide---versiunea-%C8%99oferi%C8%9Bei-cu-mai-multe-%C3%AEnc%C4%83lc%C4%83ri-%C5%9Fi-pile-/30193432.html>

¹⁴

https://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice/20%20Populatia%20si%20procesele%20demografice_POPrec_POP070/POP070100rcl.px/table/tableViewLayout1/?r_xid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774

¹⁵ BNS Migrația Forței de Muncă. Disponibilă la:

https://statistica.gov.md/public/files/publicatii_electronice/migratia/Migratia_FM.pdf

Recomandare

Dacă bazele de date electronice nu vor deveni disponibile în curând, SPM trebuie să dezvolte unele mecanisme de asigurare a calității pentru a verifica înregistrarea și completarea formularelor.

În baza acestei metodologii, INP își va putea măsura periodic eficacitatea în ceea ce privește reducerea recidivei. În funcție de aceste cifre, INP își va putea măsura eficiența în timp sau în cadrul unor diferite cohorte. Estimările furnizate în acest raport pot fi considerate ca valori de referință pentru estimările și deciziile viitoare la niveluri de politică privind grupurile țintă pentru SPM. Orice variație a ratei de recidivă - în special dacă este semnificativă din punct de vedere statistic - trebuie analizată și trebuie luate măsuri de îmbunătățire multidimensională: politică și strategie, resurse umane, instrumente specializate dezvoltate pentru colaborarea cu infractorii, alocarea resurselor pentru birourile locale și așa mai departe.

Recomandare

Ar fi util ca INP să efectueze acest exercițiu de estimare a ratei de recidivă la fiecare 5-10 ani sau oricând au loc schimbări semnificative în practică sau legislație (de exemplu, observarea modului în care modificările recente la Codul Penal, cu referire la articolele 90¹ și 65¹, vor avea impact asupra profilul SPM și rata de recidivă a acestor cohorte de subiecți).

Trebuie dezvoltate intervenții și programe mai eficiente pentru minori, pe baza diferenței semnificative în ceea ce privește rata de recidivă explicată mai sus, precum și pentru cei condamnați pentru infracțiuni rutiere. Ultima categorie este reflectată în art. 65¹ care a fost introdus recent în legislație și care reprezintă aproape un sfert din volumul de muncă al serviciului de probațiune.

Aceeași metodologie, cu ajustările necesare, poate fi, de asemenea, utilizată și pentru a măsura rata de recidivă după executarea unei pedepse privative de libertate.

Ca o notă finală, este de menționat faptul, că rata de recidivă trebuie considerată ca fiind relativă și nu un indicator absolut. Recidiva are o cauzalitate determinată de o multitudine de factori și nu poate fi atribuită exclusiv intervențiilor care provin din direcția sistemului judiciar. În orice caz, recidiva poate fi privită ca un indicator indirect al eficacității sistemului de probațiune.

Bibliografie

Allen, R. și Grosu, V. (2017). *Raport. Analiza sistemică cuprinzătoare a Sistemului de Probațiune din Republica Moldova*. Disponibilă la:

http://probațiune.gov.md/tc_userfiles/file/Strategia/Analiza%20sistemică%20comprehensivă.pdf

Anghelache, C., Vintilă, G. și Dumbravă M., „Aspecte privind inferența statistică”, *Economie teoretică și aplicată* (store.ectap.ro/articole/167.pdf), pp. 41-44

Bird, M; Goss, J. și Nguyen, V. (2019). *Recidiva infractorilor periculoși din California*. Institutul de Politici Publice din California. Disponibilă la: <https://www.ppic.org/wp-content/uploads/recidivism-of-felony-offenders-in-california.pdf>

Serviciul de Probațiune Olandez (2014). *Recidiva după probațiune sau un ordin al serviciului comunitar*. Disponibil la: <https://english.wodc.nl/onderzoeksdatabase/actualisering-recidivemeting-reclassering-2010.aspx>

Kristoffersen, R. (f.a.). *Cazul Norvegiei: un studiu privind recidiva al Serviciul Corecțional Nordic*. Disponibil la: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/prs/probationreoffendingstatistics20132014and2015cohorts/>

Kristoffersen, R. (f.a.). *Studiu privind recidiva în serviciile corecționale din țările nordice*. Disponibil la: <https://www.kriminalomsorgen.no/getfile.php/2819934.823.xpewptatwc/Nordic+relapse+study+abstract+.pdf>

Ministerul Justiției (2017) *Ghid pentru statisticile dovedite cu privire la recidivă*. Disponibil la: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/633217/guide-to-proven-recidivism-statistics-jul17.pdf

Popa, V. și Zaharia, V. (2008). Republica Moldova. În A.M. van Kalmthout și I. Durnescu (Ed.). *Probațiunea în Europa*. Wolf Legal Publishers.

Rosenfeld, R., Wallman, J. și Fornango, R. (2005). „Contribuția foștilor deținuți la rata criminalității”. În *Reîncarcerarea deținuților și criminalitatea în America*, editat de J. Travis și C. A. Visher. New York, NY: Cambridge University Press.

Yukhnenko, D.; Wolf, A.; Blackwood, N. și Fazel, S. (2019). Rata de recidivă la persoanele care primesc sentințe comunitare: o analiză sistematică. *PLOS One* 14(9).

Anexa 1 – VOLUMUL DE MUNCĂ AL SERVICIULUI DE PROBAȚIUNE

Anul/articolul din Codul Penal	65	65 ¹	67	67/ 65	67/ 65 ¹	90	90 ¹	90/ 65	90/ 65 ¹	90/ 67	90/ 67/ 65	91	91/ 67	91/ 65	91/ 67/ 65	92	93	96	96/ 65	96/ 65 ¹	96/ 67	104	108	Total
Total 2013	3776	-	1007	-	-	4696	-	-	-	-	-	371	-	-	-	3	-	78	-	-	-	9	21	9961
Total 2014	2987	-	690	318	-	3803	-	1053	-	16	7	322	1	6	-	-	-	64	13	-	3	10	9	9302

* Articolul 65¹ a fost introdus în Codul Penal în 2018 și articolul 90¹ în 2017

Anexa 2 – FORMULARUL 1 - PENTRU DEZVOLTAREA BAZELOR DE DATE ALE PERSOANELOR ELIBERATE DIN SERVICIUL DE PROBAȚIUNE

Instrucțiuni de completare

Pentru a completa FORMULARUL 1, fiecare șef de birou desemnează două persoane care vor fi eliberate de toate celelalte activități timp de 3 zile.

Aceste persoane se familiarizează mai întâi cu FORMULARUL 1 și acoperă cu atenție astfel de instrucțiuni.

Scopul completării acestui FORMULAR 1 este construirea unei baze de date cu toate persoanele eliberate din probațiune în 2013 și 2014. În cele din urmă, fiecare birou de probațiune trimite INP, la adresa dp.inp@probatune.md, două fișiere EXCEL, unul pentru fiecare an.

FORMULARUL 1 are 13 coloane: prenume, nume de familie și patronimic; data de naștere; art. 65; art. 67; art. 90; art. 91; art. 92; art. 96; art. 108 din Codul Penal; mai multe articole; motivul pentru care a fost eliberat din probațiune; sex (al persoanei M/F); minor la eliberare.

Primele două coloane sunt utilizate pentru a identifica, în mod optim, persoanele care au fost eliberate din probațiune în cei doi ani de referință (2013 și 2014). Data este scrisă conform formatului **zz.ll.aaaa**, adică, de exemplu, 23.05.2005.

Articolele menționate în următoarele 7 coloane sunt articole din Codul Penal pe baza cărora au fost sancționați subiecții probațiunii. De exemplu, art. 65 se referă la privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Astfel de articole au fost selectate ca reprezentând majoritatea articolelor pe baza cărora subiecții probațiunii au fost sancționați. 1 se scrie în caseta corespunzătoare situației persoanei. Dacă persoana a fost condamnată pe baza a două sau mai multe articole, 1 va fi plasat în caseta „Mai multe articole”.

În rapoartele statistice ale INP există nouă motive pentru a fi eliberat din probațiune (de exemplu, sentința a fost anulată, decesul persoanei etc.). Doar trei motive pentru eliberarea din probațiune au fost considerate literalmente exact la numărul de persoane care au încheiat cu succes perioada de probațiune - expirarea sentinței, amnistia și reducerea termenului. Prin urmare, numai aceste persoane sunt incluse în FORMULARUL 1, iar în coloana „Motivul eliberării”, se selectează din listă motivul corespunzător situației fiecărei persoane.

Persoanele eliberate din probațiune vor fi prezentate în conformitate cu criteriile de gen (bărbat/femeie) și vârstă (minor/major).

Pentru bărbați, se selectează din listă „M”, și pentru femei se selectează din listă „F”.

Pentru coloana „Minor la eliberare”, se selectează din listă „Da” sau „Nu”, în funcție de vârsta persoanei la momentul eliberării din probațiune.

Cele două persoane desemnează completează FORMULARUL 1 după consultarea a două registre: **Registrul pentru evidența dosarelor personale depuse la arhivă și Registrul pentru evidența persoanelor condamnate**. Într-o primă etapă, toate persoanele eliberate din probațiune în acești doi ani (2013 și 2014) au fost identificate în Registrul pentru evidența dosarelor personale depuse la arhivă, după nume de familie, prenume și număr de dosar. În funcție de numărul și anul dosarului, persoana eliberată din probațiune a fost găsită în Registrul pentru evidența persoanelor condamnate, din care au fost extrase toate informațiile necesare completării FORMULARULUI 1. Este important ca numărul de persoane menționate în acest formular să fie același cu numărul de persoane eliberate din probațiune, așa cum a fost raportat la sfârșitul anului în 2013 și 2014 pentru persoanele eliberate din probațiune, pentru cele 3 motive menționate mai sus.

FORMULARUL 1 se completează direct în calculator (nu pe hârtie). După completare, șeful biroului de probațiune îl verifică, integral sau prin sondaj. În cele din urmă, șeful biroului răspunde de acuratețea datelor.

Se prezintă un FORMULAR 1 completat pentru a servi drept exemplu pentru completare. După ce șablonul completat pentru FORMULARUL 1 este analizat de către persoanele care completează FORMULARUL 1, exemplul va fi șters.

Din estimări, se preconizează ca fiecare birou de probațiune să includă în FORMULARUL 1 un număr de aproximativ 270-300 de persoane.

Înainte de completare, cele două fișiere vor fi salvate conform următorului șablon:

- FORMULAR 1_Numele biroului de probațiune¹⁶_an

Exemplu:

- FORMULAR 1_Ciocana_2013¹⁷
- FORMULAR 1_Ciocana_2014

Dacă aveți întrebări sau nelămuriri, o puteți contacta pe Dna VM, e-mail: X, tel. X (introducere anonimă intenționată; documentul original avea numele complet și datele de contact)

Vă mulțumim pentru suport.

¹⁶ Fără diacritice

¹⁷ Pentru districtul Râșcani, se specifică FORMULAR 1_rRascani și pentru sectorul Râșcani din Mun. Chișinău – FORMULAR 1_sRascani

Anexa 3 – FORMULARUL 2 - PENTRU DEZVOLTAREA BAZEI DE DATE A PERSOANELOR CARE AU RECIDIVAT ÎN PRIMII DOI ANI DUPĂ ELIBERAREA DIN SERVICIUL DE PROBAȚIUNE

Instrucțiuni de completare

În primul rând, mulțumim pentru susținerea acordată, Inspectoratului Național de Probațiune în eforturile sale de a îmbunătăți calitatea serviciilor oferite persoanelor supravegheate.

Pentru completarea FORMULARULUI 2, sunt necesari următorii pași:

1. Se verifică dacă persoanele din baza de date atașată apar în baza de date a instanțelor cu alte condamnări, după 2013, respectiv, 2014. Dacă apar două sau mai multe persoane cu același nume, acest lucru se verifică pe baza datei de naștere a acestora.
2. Baza de date atașată trimisă are o serie de date pre-completate. Nu încercați să le schimbați.
3. Dacă persoana din baza de date trimisă apare în baza de date a instanțelor cu o nouă condamnare, se completează doar anul în care a fost comisă noua infracțiune. ATENȚIE!! se selectează anul în care a fost SĂVÂRȘITĂ noua infracțiune și nu anul condamnării pentru noua infracțiune. Dacă persoana a săvârșit o nouă infracțiune în afara opțiunilor disponibile, menționate mai sus, aceasta nu se include în baza de date. Ne interesează recidiva în primii doi ani de la eliberarea din probațiune.
4. După completare, baza de date va fi salvată și transmisă INP, la adresa dp.inp@probatune.md.

Dacă aveți întrebări sau nelămuriri, o puteți contacta pe Dna VM, e-mail: X, tel. X (introducere anonimă intenționată; documentul original avea numele complet și datele de contact)